

rende Politikere ind, fordi Arbejderne var en Hob af Mænd uden offentlig Villie og Interesse. Men hvis der før 1864 havde været 93,000 socialdemokratiske Vælgere, havde den Krig slet ikke fundet Sted. For deri har den højtærede Konseilspræsident selvfølgelig Ret, at 64 gøres ikke om igen. Det gøres ikke om igen, naar der virkelig er et Demokrati, naar der er et Folk, som forstaar sig paa de offentlige Interesser. Ulykken var, at det danske Folks store Flertal, Arbejderklassen, slet ikke var med, var ligegyldig. Der afgaves i de forskellige Kredse 28—30, højst 35 pCt. Stemmer. Husmændene, Indsidderne, Arbejderne i Byerne stemte ikke. Politik var for dem ikke noget, der hed Kammeratskab. Kammeratskab, det var, hvem der kunde slaa en Skalle, hvem der kunde drikke de fleste Bøgere. Kammeratskab, saaledes som vi kende det nu, at man interesserer sig for de offentlige Anliggender, at man staar Last og Brast, kendte man ikke den Gang, det gode Kammeratskab kendte man ikke, men det slette Kammeratskab! Hvis der den Gang havde været et Socialdemokrati, ja der behøvede ikke en Gang at have været et Socialdemokrati, men hvis Underklassen havde været med og haft politisk Interesse, interesseret sig for offentlige Anliggender, vilde de have sagt til deres Brødre af Regeringen: Holdt, vi taale det ikke! De vilde have krævet Ret for den undertrykte Del af Hvertugdømmerne og ikke have taalt den Eventyrets og Vanvidets Politik, som da førtes.

Konseilspræsidenten sagde i en Tale, han holdt i 1888, at 1807 var det bedste Argument mod enhver Fæstning. Aaret 1864 er det bedste Argument for, at det sociale Demokrati er en Indsats for Freden og for Neutraliteten. Havde det danske Folk været vaagent fuldt ud i de Aar, hvor man hidsede det op til Krig, vilde Resultatet ikke kunne være blevet det, det blev, ja, Krigen vilde end ikke have kunnet finde Sted. Saa kom hertil, at dem, der interesserede sig for offentlige Anliggender, havde man hidset op til at tro paa Muligheden af, at man kunde forsvare Landet. Nu sagde Konseilspræsidenten, dog ikke i skarpe Ord, men i Ord, der ikke tillod Tvivl, at den Politik, man havde drevet den Gang, var en Fare, og han talte om, hvilken Fordømmelse han rettede mod Datidens Politik. Jeg vil sige til den højtærede Konseilspræsident, at for en stor Del ere de Folk, som nu ere med til at gennemføre det militære Forlig, Arvta-

gere af de Nationalliberales Politik den Gang, og det er den Politik, vi bekæmpe nu, som vi vilde have gjort det, hvis vi havde været til i 1864. Men nu er der et socialdemokratisk Parti, og nu protestere vi mod en saadan Politik, for hvis der var Krigsfare i Europa, kunde den have ført til et „1864“ igen.

Jeg tror nu ikke, der er Fare, hvordan de end lave Stemningen, jeg tror ikke paa Krig, men det er umuligt at bevise, at der ikke kan blive Krig. Det er imidlertid en Kendsgerning, som ikke lader sig omstøde, at siden 1870, hvor Socialdemokratiet er blevet til i alle Europas Lande, og det liberale Parti, der repræsenterer Mellemlassen er opstaaet, er det karakteristisk, at der ikke har været nogen europæisk Krig. Jeg har omtalt, hvilken fredstiftende Indflydelse Socialdemokratiet har haft navnlig indenfor sin egen Kreds, men hvad der er passeret i de sidste Dage, er det ikke ogsaa et Vidnesbyrd om, hvorledes disse Tanker have bemægtiget sig Sindene øverst i Samfundet? Og er dette ikke et Tegn paa, hvorledes Fredtanken har fundet Fodfæste, at Stormagterne sige til Grækenland og Tyrkiet: I maa ikke slaas, vi ville ikke finde os deri? For 20—30 Aar siden vilde Krigen maaske have fundet Sted i Anledning af lignende Spørgsmaal, som nu ere oppe. Nu sætte de vedkommende Regeringer en Ære i at sige til deres respektive Parlater: Vi stifte Fred, fordi de derved bestyrke deres Stilling. Da den nuværende franske Udenrigsminister Pichon kommer til det franske Parlament og meddeler, hvorledes han som Frankrigs Repræsentant har taget Stilling til Grækenland og Tyrkiet, er det Socialdemokratiet i Parlamentet, som ved dets Ordfører retter en Tak til ham. Det samme gælder for det engelske Parlaments Vedkommende. Det er den engelske Udenrigsminister, som faar Lovord at høre først og fremmest fra det liberale og socialdemokratiske Parti, fordi han har været med til at stifte Fred mellem Tyrkiet og Grækenland. Den Tone, der lyder i den herværende nationale Presse, naar der er Udsigt til Krig, er en ganske anden end den, der klinger, naar Talen er om et andet Land end vort eget. Saaledes skriver Højrebladet „Nationaltidende“ i Anledning af den Strid, der er i Grækenland — jeg skal med Formandens Tilladelse oplæse de 7 Linier —: „Kongen“ — det er Kong Georg — „indsaa Umuligheden af at tvinge noget som helst igennem med Magt og satte alt ind paa at undgaa en Krig, som